

במדבר (459)

בוי"ו החיבור, כגון "ומטה גד וכו'". מהו הטעם לכך? מסביר בעל הטורים כך: וז"ל: ולא אמר 'ומטה', כדרך שאומר באחרים, לפי שזבולון היה מפרנס ליששכר. וראיתי בתנחומא, הטעם שלא אמר 'ומטה' בזבולון כמו שכתוב בכולן, ללמדך שהיה זבולון עוסק בפרקמטיא, ונותן לתוך פיו של יששכר. לפיכך לא רצה הכתוב לעשותו טפילה לו. לומר, ששכרו גדול כמותו... לכן חשוב הכל כמטה אחד, וכאילו אמר 'יששכר מטה זבולון'.
בעל הטורים

פְּאֶשֶׁר יִחַנוּ בְּנֵי יִשָּׁעוּ (ב.יז)

בפסוק זה, טמון רמז: ידוע שכל השפע של ששת ימי המעשה בא משבת. ככל שאדם שומר יותר את השבת, כך יהיה לו יותר שפע. זהו שנאמר "פְּאֶשֶׁר יִחַנוּ בְּנֵי יִשָּׁעוּ", כפי שאדם שומר את השבת, כאשר הוא "חונה". נח ממלאכתו, כך יהיה לו בכל ימות השבוע. עוד יש לומר: בדרך כלל אסור לאדם באמצע הנסיעה לחשוב או לדבר בלימוד, כי אדם השקוע בלימודו עלול לנסוע ברמזור אדום, ולגרום חלילה לתאונה קטלנית. אבל אדם הנוסע באוטובוס או ברכבת והוא אינו הנהג, אין בעיה שידבר בלימוד, כי בעצם הוא באותו מצב כפי שהוא בביתו, לא מוטל עליו להתעסק בנסיעה. והנה, כשהלכו ישראל במדבר, היו מונהגים על ידי ענני הכבוד ולא הוצרכו לנווט את דרכם בעצמם, כאדם הנוסע ברכבת. לכן "פְּאֶשֶׁר יִחַנוּ בְּנֵי יִשָּׁעוּ", הם נסעו כאילו שהם חונים, ולכן יכלו לעסוק בתורה גם במסעם.

ספר "ומתוק האור"

כָּל פְּקוּדֵי הַלְוִיִּם... מִבֶּן חֹדֶשׁ וּמַעְלָה שָׁנִים וְעֹשְׂרִים אָלֶף (ג. לט)

המפרשים תמהים, מה פשר הדבר, שמספרם של שבת לוי כה מועט ביחס לשאר השבטים? [שהרי בשאר השבטים, המספר מגיע לעשרות רבות של אלפים כמבואר בפסוקים, על אף שהספירה הייתה רק מבין עשרים שנה ומעלה; ואילו אצל בני לוי, שנמנו מבין חודש ומעלה, בכל זאת הגיע מספרם רק לעשרים ושנים אלף. שאלה זו שואל הרמב"ן (בפירושו לפסוק יד), והוא מתרץ כך: ואני חושב, שזה חיזוק למה שאמרו רבותינו (תנחומא וראו ו), כי שבטו של לוי לא היו בשעבוד מלאכת מצרים ובעבודת פרך. והנה ישראל, אשר מררו המצריים את חייהם בעבודה קשה כדי למעטם, היה הקב"ה מרבה אותם כנגד גזרת מצרים כמו שאמר (שמות א יב): "וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ", וכאשר נאמר עוד בגזרת "אם בן הוא והמיתן אותו", "וירב העם ויעצמו מאד" (שם פסוק כ), כי היה הקב"ה אומר נראה דבר מי יקום ממני או מהם; אבל

וַיִּדְבַּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי... שָׂאוּ אֶת רֹאשׁ כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (א.א.ב)

פרשת במדבר פותחת, בעיקר במפקד בני ישראל במדבר. יש כאן דבר עמוק מאוד שכדאי לשים לב אליו: התורה לא רק סופרת אנשים, אלא משתמשת בביטוי "שָׂאוּ אֶת רֹאשׁ", כלומר, להרים את הראש של כל אחד ואחד. חז"ל מסבירים שזה לא מפקד טכני בלבד, אלא פעולה של נתינת ערך וכבוד לכל יחיד בעם ישראל. נקודה מרכזית, כל אחד נחשב. במדבר, בתוך מקום של חוסר יציבות וחוסר הגדרה, התורה מדגישה שכל אדם חשוב בפני עצמו. דווקא במדבר, מקום ריק, מתגלה שהערך של עם ישראל לא תלוי במיקום או במשאבים, אלא בעצם הקשר לקב"ה. לכל אדם יש ערך עצמי שאינו תלוי בדבר חיצוני. חברה בריאה היא כזו שבה לכל אחד יש מקום משלו, אבל כולם מחוברים למוקד ערכי משותף.
המלקט

וְלִישָׁשֶׁר נִתְנָאֵל בֶּן צִוְעָר (א.ח)

כתב הקדוש ר"ש אסתרוק, בכל מטה אמצעי מד' דגלים, נמצא בסוף שמו של ראש השבט השם א-ל: בדגל יהודה האמצעי- "נתנאל", בדגל ראובן האמצעי- "שלומיאל", בדגל אפרים האמצעי- "גמליאל", בדגל דן האמצעי- "פגעאל". לקיים מה שנאמר (לקמן ה, ג): "אשר אני שוכן בתוכם". וכן תמצא שהביאו קרבנותיהם ביום חנוכת המשכן: נתנאל ביום ב', שלומיאל ביום ה', גמליאל ביום ח', פגעאל ביום י"א. וכשתצרך הימים יחד יעלה כו'. כמנין הו"ה.

רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא"

וְשָׁמְרוּ הַלְוִיִּם אֶת מִשְׁמַרְתּוֹ מִשְׁפַּחַת הַיְצֵדוֹת (א.נג)

הלויים נפקדו מבין חודש ומעלה ועם זה נועדו להיות שומרי משמרת הקודש, מה שמירה איפוא יכול לשמור תינוק בן חודש ימים? ברם, דבר זה בא ללמדנו כי השמירה מסביב למשכן לא נשאה אופי חומרי, אלא רוחני בלבד. לא בכוחם הגופני שמרו הלויים על המשכן, כי אם בקדושתם ורמתם הרוחנית, ובסגולות אלה היה בן לוי מחונן מיד עם צאתו לאויר העולם. טעות היא בידי אלה הסבורים, כי אפשר לשמור על נכסי האומה הישראלית בכח ושלטון בלבד. רק קדושתם של השומרים וכוחם הרוחני עשויים להגן ולשמור מכל רע, אם ד' לא ישמור עיר שוא שקד שומר.

ספר "מענינה של תורה"

מִשֶׁה זָבֹלָן וְנָשִׂיא לְבָנֵי זָבֹלָן אֶלְיָאָב בֶּן חֵלֶץ (ב.ז)

לא נאמר כאן 'ומטה זבולון', בוי"ו החיבור, אלא "מטה זבולון", ללא וי"ו; ואילו בשאר השבטים נאמר

שבט לוי היו פרים ורבים כדרך כל הארץ ולא עלו למעלה כשאר השבטים. *ומבין על התורה*

וְלִקְחֶתָּהּ חֲמִשָּׁת חֲמִשָּׁת שְׁקָלִים (ג, מז)

ב"דעת זקנים" בעלי התוספות: וכן לדורות. ממצות פדיון הבן אפשר ללמוד יסוד חשוב בחינוך הילדים. כאשר הכהן לוקח את הילד לפדותו, הוא שואל את אביו: במאי בעית טפי (מה אתה רוצה יותר)? בבן בכור או חמשה סלעים שאתה מחויב לפדותו בהן? והאב עונה: בבני בכורי. ולכאורה, שאלת הכהן תמוהה מאוד, וכי יש לנו ספק במה יעדיף האב? האם אותם חמשת הסלעים שהוא מחויב לתת לכהן, ימנעו הימנו מלקחת את בנו מידי של הכהן? מה היא אפוא כוונת הכהן בשאלתו 'במאי בעית טפי'? אפשר לומר, שכוונת הכהן בשאלתו אינה מוסבת דווקא על רגעים אלה שבהם האב מגיע לפדות את בנו, אלא מדובר בשאלה עקרונית העומדת לדיון לאורך כל חייו של הילד: במה אתה, האב בוחר? בממון או בחינוכו של ילדיך? וזו כידוע, שאלת השאלות. הממון מלווה את האדם בכל ימיו עלי אדמות, ולא פעם קורה שבעל הממון נתקל בהתנגשות בין רצונו לעסוק בחינוכו של ילדיו ובין יצרו המפתהו להשקיע את זמנו בגריפת הון ועושר. זה היא כוונת הכהן בשאלתו "מאי בעית טפי" דהיינו במה אתה בוחר? כיצד הינך רוצה לחנך הילד שלך, ומה היא הדמות שברצונך שתיחרט במוחו ובזכרונו? האם ילדך יזכור אותך תמיד כמי שמסר נפשו למען החינוך, או למען הממון והמותרות.

ספר "ברכי נפשי" מאת הרב יצחק זילברשטיין שליט"א

וְעַל שְׁלֶחַן הַפָּנִים יִפְרְשׂוּ פָּגָד תְּכַלֵּת וְנָתַנוּ עָלָיו אֶת הַקְּעָרֹת וְאֶת הַכַּפָּת (ד, ז)

בפסוקים אלה מתארת התורה כיצד לקחו את כלי המשכן במסעות ממקום למקום, ובאיזה אופן היו מכסים אותם. הנצי"ב בפירושו העמק דבר, עומד על הבדל בין האופן שנהגו בכיסוי השולחן ובכליו, לבין האופן שבו נהגו בכיסוי המנורה וכליה: ביחס למנורה, מבואר בפסוקים שמכסים אותה ואת כל כליה בכיסוי כולל, מבלי להפריד בין המנורה לשאר כלי המנורה. ואילו ביחס לשולחן, מצד אחד אמנם פרסו כיסוי כולל עליו ועל כל כליו, אך מצד שני גם הפרידו בין השולחן לבין כליו, בכיסוי נפרד שחצץ בין הכלים לשולחן. מסביר הנצי"ב הבדל זה כך: השולחן מסמל **מלכות**, והמנורה מסמלת **תורה**. והנה, מלך, צריך מצד אחד להיות מלווה בראשי העם ולא להיות מנותק מהם לחלוטין, אך מאידך גיסא עליו לשמור על מידה מסוימת של מרחק מהם ולהיות נבדל מהם כדי להטיל מוראו עליהם. לכן, השולחן והכלים הנלווים לו מכוסים מצד אחד בכיסוי כולל משותף, ומצד שני יש כיסוי שמבדיל ביניהם. לעומת זאת, הרב, המלמד תורה, צריך להיות מעורה יותר עם תלמידיו ולהיות עמם בצוותא

אחת, ועליהם להיות עמו בקשר שוטף כדי ללמוד ולקלוט ממנו, ולכן המנורה וכליה מכוסים בכיסוי אחד ללא הבדל *הנצי"ב בפירושו העמק דבר*

הלכה: דין קידוש במקום סעודה

אם קידש על מנת לאכול בפנה זו ונמלך לאכול בפנה אחרת, אפילו הוא טרקלין גדול אין צריך לחזור ולקדש, הואיל והכל חדר אחד, אבל לכתחלה לא ישנה מקומו אפילו מפנה לפנה. ואם היה דעתו לפני הקידוש לסעוד בפנה האחרת מותר לעשות כן אף לכתחלה. לכתחלה אין לשנות את מקומו מחדר לחדר, אפילו אם בעת שקידש היה בדעתו לשנות את מקומו לחדר אחר. אבל כדיעבד אפילו מבית לבית או מבית לחצר, כל שגילה דעתו לפני הקידוש שברצונו לשנות את מקומו, אין צריך לחזור ולקדש, משום ספק ברכות להקל. והוא הדין אם רואה את מקומו הראשון דרך חלון וכיוצא בזה, ואפילו מקצת מקומו הראשון, שאין צריך לחזור ולקדש.

ילקוט יוסף שבת

פתגם גם כשנראה שהדלת סגורה, היא לא באמת נעולה. פתגם חסידי

חקירה: ברכת התורה

ארבע צדדים: ברכת השבח, על נתינת התורה, או ברכת המצוות, על חיוב ללמוד תורה, או ברכת הנהנין, על שמחת לב בלימוד, או גזירת הכתוב. (דבר אברהם ח"א טז-א, חדושי ר' שמואל פסחים עמוד קמז: שבח או מצוות. מנחת חינוך תל-א-ה ד"ה ומביא, שבח. ומעין זה חקר ביכורי ארץ ברכות ח"א א-סא האם ברכת התורה הם ברכות המצוות או ברכות הודאה. קהילות יעקב ברכות כד ד"ה ועוד: גם ברכת הנהנין. קהילות יעקב ברכות כב: גזירת הכתוב, שבח או נהנין)

ספר "קובץ יסודות וחקירות

סיפור: שמחת חיים

בעיירה קטנה חי נגר זקן שתמיד היה שמח. שאלו אותו: איך אתה שמח כשחיך לא קלים? ענה: אני לא מחכה שהחיים יהיו טובים כדי לשמוח, אני בוחר לשמוח כדי שהחיים יהיו טובים יותר. ומאז אמרו בעיירה: השמחה שלו לא הייתה מה שיש לו, אלא מה שהוא בחר לראות.

סיפור חסידי

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה: יוסף דוד בן ליאל, ברוך יואל שמעון ישראל בן פנינה, ראובן יש בן מרצדס, חרסה אסתר בת רחל בחלא קטי, פטריק יהודה בן גלדים קאמונה, אברהם רפאל בן רבקה, מאיר חיים בן גבי זווירה, ויקטוריה שושנה בת ג'וריס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, מרים בת עזיזא, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, ישראל יצחק בן ציפורה, עמנואל בן סוזן אויזה. **שלוש בתי:** גיולה חיה בת סופי לבנה ואילן יהודה יצחק בן סנדרה סולאנג. **זיווג הגון:** שרה זסוזן אנדרה בת דומיניק רינה, יוני מאיר משה בן אסתר, אילן אלי אהרן בן אסתר, קלואי אורה בת סופי לבנה, לולה לאה בת סופי לבנה, לאה בת רבקה, אלודי רחל מלכה בת חשמה, יוסף גבריאל בן רבקה. **הצלתה רבה בכל:** נאור דוד בן יעל דינה, ליטל בת יעל דינה, לחנה בת אסתר ולייזבת מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזיל לאוני. **לעילוי נשמת:** קלוד שלמה בן ז'רמן רבקה, ראובן בן חנינה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, ג'יא יונה בן לאה, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. אליהו בן מרים, יסיס חי הוברט בן ג'ולי, דוד בן מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה. אפרת רחל בת אסטייה כוכבה, אברהם בן אליעזר, מלכה ארייט מרוזקה, אנדרה סעיד בן פורטונה מסעודה, קרול מזל ארסה בת גבי ורגונה, אברהם בן אסתר, ראובן בן איזא, יהודה יוסף בן רחל.

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr